

Glossari

AGROECOLOGIA

Concepció de l'agricultura que integra les consideracions mediambientals amb les socials, centrada no tan sols en la producció sinó també en la sostenibilitat del sistema de producció. Considera que factors socials com el col·lapse dels preus de mercat o els canvis en la propietat de les terres poden tenir conseqüències tan greus per als sistemes agrícoles com una sequera, les plagues o la pèrdua de nutrients del sòl. (*Opcions*, núm. 12)

ALIMENTS Km. 0

Fa referència a la distància que recorren els aliments des d'on es produeixen fins al plat; evidentment, no és una expressió literal, sinó que significa "del més a prop possible, d'aquí a la vora".

BANC MUNDIAL (www.bancomundial.org)

Forma part del sistema de Nacions Unides. Tot i que va néixer el 1944 per facilitar la reconstrucció i el desenvolupament després de la Segona Guerra Mundial, actualment la seva missió, oficialment, és "lluitar contra la pobresa mitjançant un procés de globalització inclusiu i sostenible". Les seves polítiques, però, no sempre responen a uns fins tan nobles.

COOPERATIVES DE CONSUM

Grups de persones que s'associen per consumir sa i segur. Demanen

productes directament al productor, evitant intermediaris i pagant un preu just pel producte, sempre basant-se en els principis de l'agroecologia i el comerç just. Algunes estan formades per consumidors i productors, i altres només per consumidors. A més de practicar-lo, solen promoure un consum crític, social i ambientalment responsable.

DRET A L'ALIMENTACIÓ

El dret a l'alimentació és el dret de tota persona a tenir accés, de manera regular, permanent i lliure, ja sigui directament o mitjançant compra o diners, a una alimentació quantitativament i qualitativament adequada i suficient, que es correspongui amb les tradicions culturals de la població a la qual pertany el consumidor i que garanteixi una vida psíquica i física, individual i col·lectiva, lliure d'angoixes, satisfactòria i digna. (Relator especial de les Nacions Unides sobre el dret a l'alimentació).

DÚMPING

Segons l'Organització Mundial del Comerç (OMC), una empresa fa *dúmping* quan exporta un producte a un preu inferior al que aplica normalment en el mercat del seu propi país, i fins i tot per sota del cost de producció. Es considera una pràctica competitiva deslleial, ja que l'empresa que la practica es fa amb el mercat del bé en qüestió i causa greus perjudicis als productors locals. És

especialment greu als països empobrits, en els quals aquesta pràctica per part de grans empreses transnacionals danya el teixit productiu local.

FAO (www.fao.org)

Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura. Amb seu a Roma, la seva missió és assolir la seguretat alimentària per a totes les persones.

FRONTERA AGRÍCOLA

Límit entre terrenys cultivats i no cultivats. Tradicionalment, s'entén que és la línia que separa bosc i cultius, de manera que es diu que la frontera agrícola avança quan augmenten els terrenys agrícoles a costa del bosc. La frontera agrícola retrocedeix quan es perden terrenys de cultiu, generalment a causa de l'activitat humana (pressió urbanística, degradació ambiental, etc.).

GANA

Sensació que indica la necessitat d'aliment o les ganes i la necessitat de menjar. Segons la FAO, "el concepte de gana se sol utilitzar en situacions d'intensa privació d'aliments". Les persones que passen gana de manera crònica estan subnodrides. No mengen prou per tenir l'energia necessària que els permeti desenvolupar una vida activa. Es considera **fam** la carència greu d'aliments, que gairebé sempre afecta una àrea geogràfica gran o un grup significatiu de persones. Sol comportar

desplaçaments poblacionals, propagació d'epidèmies, desestructuració comunitària i, en els casos més greus, un augment en la mortalitat de la població.

INEFICIÈNCIA ENERGÈTICA

Invertir en un procés més energia de la que s'obté com a resultat d'aquest procés. L'eficiència energètica és la reducció del consum d'energia obtenint els mateixos béns i serveis energètics, la mateixa o més qualitat de vida, amb menys contaminació, protegint el medi ambient, assegurant l'abastiment i fomentant un comportament sostenible en el seu ús.

INSEGURETAT ALIMENTÀRIA

es dona quan les persones no tenen accés a una quantitat suficient d'aliments innocus i nutritius, i per tant no estan consumint prou per desenvolupar una vida activa i sana. Pot ser deguda a la manca de disponibilitat d'aliments, a un poder adquisitiu insuficient o a un ús inadequat dels aliments en l'àmbit familiar. (FAO)

LLAVORS HÍBRIDES

Llavors resultants de creuar espècies emparentades, generalment per pol·linització controlada, amb l'objectiu de millorar la producció: plantes més resistents a plagues i insectes, amb més bon aspecte, etc. L'inconvenient és que les llavors

d'aquestes plantes ja no es poden sembrar.

MALNUTRICIÓ

Terme ampli que designa qualsevol estat fisiològic anormal per una alimentació inadequada o desequilibrada. Es refereix tant a la **desnutrició** (privació d'aliments) com a la **sobrealimentació** (consum excessiu amb relació a les necessitats energètiques) i a la **subnutrició** (ingestió alimentària regular que no arriba a cobrir les necessitats energètiques mínimes).

MERCAT DE FUTURS

És un mercat en el qual es negocien contractes pels quals les parts es comprometen a comprar o vendre béns o valors en una data futura a un preu establert per avançat, en el moment de signar el contracte. La seva funció inicial era la de servir com una assegurança, especialment per cobrir els riscos en les collites i intentar garantir un preu de compra suficient. Però, amb els avenços tecnològics en els mercats financers, aquesta funció bàsica ha deixat de ser el més important, i s'ha convertit sobretot en un mercat virtual, en el qual es poden negociar matèries primeres (petroli, minerals, etc.), produccions agrícoles, actius financers, tipus d'interès, etc. El mercat de futurs s'ha convertit actualment en un mercat virtual, en el qual ni tan sols cal tenir físicament els béns (ser propietaris reals dels béns o dels serveis) per negociar-hi. Ara són mercats en els quals en

essència "s'aposta" sobre el possible valor futur de compra o venda, sense necessitat de ser titular del bé o actiu, cosa que genera tensions en els valors d'intercanvi reals.

OMG

Un transgènic o organisme modificat genèticament (OMG) és un ésser viu al qual s'ha inoculat material genètic procedent d'altres espècies per mitjà de tècniques d'enginyeria genètica que només poden desenvolupar-se en laboratoris especialitzats. Recombinar material genètic d'organismes d'espècies, famílies o fins i tot regnes diferents d'éssers vius implica saltar les barreres naturals que guien el funcionament dels ecosistemes. (Grup de Petroaliments)

PETJADA ECOLÒGICA

Designa l'extensió de terra necessària per proporcionar recursos a una persona o a un grup humà i la superfície necessària per absorbir-ne els residus. Com a humanitat, ens sobra peu: la traça que deixem és actualment més d'un terç més gran que la superfície del planeta, però no tots calcem el mateix número: la petjada dels països industrialitzats és quatre vegades superior a la dels empobrits i el doble del que seria sostenible. És molt difícil calcular la petjada de cada persona amb exactitud, però pot ajudar a prendre decisions sobre el nostre mode de vida: www.footprintnetwork.org/es.

PRODUCTIVISME

Organització de la societat

basada en la creença que la productivitat econòmica mesurable i el creixement són la prioritat i el fi últim de l'organització humana, entenent que la major producció possible de béns materials és necessàriament bona per a l'economia i la societat.

REVOLUCIÓ VERDA

Pla d'increment de la productivitat agrària impulsat per la FAO als anys 60 i començament dels 70 per aconseguir i expandir llavors d'alt rendiment, sobretot de blat, blat de moro i arròs, amb l'objectiu de posar fi a la fam al món. Entre el 1961 i el 1980 les collites de cereals van créixer a un ritme del 2% anual, fins i tot més als països en desenvolupament, però amb el temps s'han posat de manifest greus inconvenients, com ara les grans quantitats de fertilitzants, de pesticides i d'aigua que aquests cultius exigeixen, cosa que fomenta l'agricultura a gran escala, en detriment dels petits agricultors. A més, no ha posat fi a la fam.

SEGURETAT ALIMENTÀRIA

Hi ha seguretat alimentària quan totes les persones tenen en tot moment accés físic i econòmic a prou aliments sans i nutritius per satisfer les seves necessitats alimentàries i les seves preferències en quant als aliments per dur una vida activa i sana. (Cimera Mundial sobre l'Alimentació, 1996)

SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

El dret que té tot poble i país a garantir la pròpia alimentació de manera

suficient, sana, vinculada a les seves tradicions culturals i als mercats locals.

TRAÇABILITAT

Sistema que permet identificar el cicle de vida dels aliments en totes les etapes: producció, elaboració i distribució.